

PROGRAM TANITIMI

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİNDE UYGULANAN PROBLEME DAYALI ÖĞRENİM MODELİ

The Model of Problem Based Learning in Akdeniz University Faculty of Medicine

Erol Gürpınar¹, Bilge Karslı²

ÖZET

Bu makale Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesinde 2002-2003 eğitim döneminden bu yana eğitim programı içerisinde yer alan Probleme Dayalı Öğrenim uygulamasını (yapılandırılması, eğitim programı içerisindeki yeri, modül haftasının tanıtımı, değerlendirilmesi, öğrenci ve eğitim yönlendiricilerinin geri bildirimleri) tanıtımı amacıyla hazırlanmıştır.

ABSTRACT

This article has been prepared to present the Problem Based Learning Program that has been put into practice since 2002-2003 education period (its structure, its role in the education program, presentation of module week, evaluation of, the feedback of the student's and tutors).

¹ Yard.Doç.Dr., Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi AD (PDÖ Koordinatör Yardımcısı), Antalya.

² Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Anesteziyoloji ve Reanimasyon AD (PDÖ Koordinatörü,) Antalya

GİRİŞ VE AMAÇ

Probleme dayalı öğrenim (PDÖ) ilk kez 1967'de Kanada'da Mc Master Üniversitesinde uygulanmaya başlanmış ve giderek tüm dünyada yaygınlığı artmıştır¹⁻³. Günümüzde pek çok tıp fakültesinde uygulanmakta, bu uygulamalarda eğitim programı ya tamamen PDÖ üzerine kurulu yada eğitim programının belirli bir kısmını oluşturacak şekilde yapılandırılan hibrit eğitim programı şeklinde devam etmektedir⁴⁻⁶.

PDÖ ülkemizde ilk kez 1997 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesinde uygulanmaya başlanmıştır. Şu ana kadar toplam dört tıp fakültesi eğitim programını tamamen PDÖ ile (aktif eğitim) yürütmekte bir kısım tıp fakülteleri ise hibrit eğitim modeli ile yani eğitim programı içerisinde PDÖ oturumlarına yer verilen bir şekilde eğitimi sürdürmektedir⁷. Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi de 2002-2003 eğitim döneminden bu yana Hibrit eğitim modelini uygulayan Tıp Fakültelerinden biridir.

Bu yazıda Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesinde hibrit eğitim programı içerisinde uygulanan Probleme Dayalı Öğrenim eğitim programının tanıtılması amaçlanmıştır.

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesinde Temel Bilimler dönemi olan Dönem 1 ve 2 de her ders kurulunda bir PDÖ olmak üzere toplam 10 PDÖ oturumuna yer verilmektedir. Dönem 1 ve Dönem 2 de yer alan ders kurulları entegre bir yapıya sahiptir. Ders kurullarının genellikle ikinci haftasında, ders kurulu içerisinde seçilen belirli konular ile ilgili toplumda sık görülen bir olgu kullanılarak bir senaryo hazırlanmakta ve senaryo aracılığı ile ilgili Temel Tıp Bilimleri konularının öğrenciler tarafından öğrenilmesi sağlanmaya çalışılmaktadır. Senaryolar üç oturum şeklinde hazırlanmaktadır. Konu seçimi yapılırken şu noktalara özellikle dikkat edilmektedir.

- Seçilen konunun öğrencinin ileri sınıflarda ve meslek yaşamında daha çok kullanacakları bilgiler olmasına,
- Seçilen konunun klinik bir olgu (toplumda sık görülen bir olgu olmasına çalışılmaktadır) ile ilişkilendirilebilir olmasına,
- Öğrencinin kendi kendine öğrenmesine uygun bir konu olmasına,
- Tek bir ders veya anabilim dalının konusu olmamasına (farklı anabilim dallarına ait konuları içeren ve entegre edilebilir konular olmasına çalışılmaktadır),
- Her eğitim döneminde farklı konuların seçilmesine dikkat edilmektedir.

Her yıl eğitim-öğretim dönemi sonunda, bir sonraki eğitim programı planlanırken, ilgili ders kurulunda ders anlatan öğretim üyelerinin katılımı ile yapılan toplantılar sonucunda PDÖ konuları, öğrenim hedefleri ve senaryoda kullanılacak klinik olgu belirlenmekte ve modül kurulları bu şekilde oluşturulmaktadır. Modül kurulunda yer alan öğretim üyeleri öğrenim hedefleri doğrultusunda senaryo, sınav soruları ve eğitim yönlendiricileri için gerekli kaynak notları hazırlamakta ve PDÖ modülü başlamadan iki ay önce tüm bu hazırlıkları bitirerek, senaryo kuruluna iletmektedir. Senaryo kurulunun önerileri doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra senaryo, sınav soruları ve kaynak el notları, PDÖ başlamadan bir ay önce PDÖ koordinatörlüğüne iletilmektedir. Yine PDÖ koordinatörlüğü tarafından PDÖ modül haftasından on beş gün önce senaryo ve kaynak el notları eğitim yönlendiricilerine gönderilmekte ve bir hafta sonra modül kurulu başkanlığında eğitim yönlendiricileri ile bir toplantı yapılmaktadır. Bu toplantıda PDÖ modülünün amaçları, senaryo ve öğrenim hedefleri eğitim yönlendiricilerine aktarılma, eğitim yönlendiricilerinden gelen sorular, anlaşılmayan noktalar açıklığa kavuşturulmaktadır.

Uygulamada bir PDÖ modülünde yaklaşık 20 eğitim yönlendiricisi görev almaktadır. Öğrenciler 8-10 kişilik gruplara ayrılmakta ve bu şekilde yaklaşık 20 grup olacak şekilde PDÖ grupları oluşturulmaktadır. Her PDÖ'de öğrenciler farklı gruplarda olacak şekilde düzenleme yapılmaktadır.

Eğitim yönlendiricilerinin seçimi yapılırken ise konunun uzmanı olması gibi bir şart aranmamakta, ancak öğretim üyesinin kendi branşına yakın olan konularda yönlendiricilik yapmasına çalışılmaktadır.

Öğrenim hedefi olarak belirlenen konular klasik derslerde anlatılmadan önce PDÖ modülü yapılmakta ve öğrenim hedefi olan konular ders programından çıkartılmamaktadır. PDÖ modül haftası bitiminde klasik dersler devam etmektedir.

Eğitim programında her ders kurulunun genellikle ikinci haftasında bir haftalık PDÖ modül programı yer almaktadır. Bu PDÖ modül haftasında üç PDÖ oturumu (çoğunlukla Pazartesi, Çarşamba ve Cuma günleri sabah 08.30-12.00 arası yapılmaktadır) oturumlar arası toplam 1.5-2 gün bağımsız çalışma süreci, PDÖ öğrenim hedeflerine göre laboratuvar çalışması, konu ile ilgili pratik uygulamalar, alan gezileri (sağlık ocağı gibi), mesleksi beceri uygulamaları ve konferans gibi etkinliklerden bazılarında yer verilmektedir. Bu modül haftası boyunca modül kurulunda görevli öğretim üyeleri aynı zamanda öğrencilere bilimsel danışma kurulu olarak da görev vermektedir. Öğrencilerin bağımsız çalışma sürecinde öğrendikleri konular ile ilgili anlayamadıkları, içinden çıkamadıkları noktaları bu kuruluda yer alan ilgili öğretim üyesine sorabilmektedir.

PDÖ modül haftasının bitiminden yaklaşık beş gün sonra PDÖ sınavı yapılmaktadır. PDÖ sınavı ders kurulu sınavından ayrı ve 120 puan ağırlığında çoktan seçmeli (60 puan) ve CORE (Clinical Objective Reasoning Examination) (60 puan) sınavlarından oluşmaktadır. CORE PDÖ'de kullanılan senaryoya benzer klinik bir senaryo üzerinden öğrencilerin PDÖ'deki öğrenim hedeflerini sorgulayan, öğrencilerin doğru ve yanlış cevapları nedenleri ile birlikte

sınav anında öğrenebildikleri bir sınav yöntemidir. Ayrıca öğrenciler PDÖ oturumlarındaki tutum ve davranışlarına göre yapılandırılmış bir form ile eğitim yönlendiricileri tarafından değerlendirilmekte ve buradan da (en fazla 30 puan) puan almaktadırlar. Böylece toplam PDÖ puanı 150 puan olmaktadır. Ders kurulu toplam puanı ise 850 puandır.

PDÖ sınavından yaklaşık 1-2 gün sonra modül kurulu üyeleri öğrenciler ile bir toplantı yapmakta, bu toplantıda sınav soru cevapları ile ilgili geri bildirim verilmekte, ayrıca öğrencilerden gelen sorular yanıtlanmaktadır.

PDÖ modül haftasında öğrencilerin bağımsız öğrenme sürecinde kullanabilecekleri oldukça geniş, yeterli sayıda, güncel kitaplar ve aynı zamanda internet bağlantılı bilgisayarlar (25 adet) içeren bir PDÖ kütüphanesi bulunmaktadır. Kütüphanede her kitaptan yaklaşık 10'ar adet olacak biçimde bir düzenleme yapılmıştır.

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesinde 2007-2008 eğitim-öğretim döneminde toplam 285 öğretim üyesinin 211'i PDÖ kursu almış ve tamamına yakını PDÖ'lerde eğitim yönlendiriciliği görevini yürütmektedir. Öğretim üyelerinin büyük çoğunluğuna yılda bir kez eğitim yönlendiriciliği görevi verilmektedir.

PDÖ'nün başladığı ilk yıl olan 2002-2003 eğitim öğretim yılından bu yana öğrencilere her eğitim dönemi sonunda, eğitim yönlendiricilerine ise iki yılda bir olmak üzere, anket ile PDÖ ile ilgili geri bildirim toplanmakta ve PDÖ'den memnun olup olmadıkları belirlenmeye çalışılmaktadır. Yapılan bu araştırmalarda öğrencilerin her yıl giderek artan bir oranda PDÖ'den memnun oldukları saptanmıştır. Yapılan ankette 2002-2003 ile 2007-2008 eğitim dönemlerinde 'PDÖ'den memnunum' diyen öğrencilerin oranı sırası ile %34.1, %50.4, % 54.4, %57.7, %74.5, %69.1'dir⁸. Eğitim yönlendiricilerine yapılan ankette ise büyük çoğunluğunun PDÖ'nün öğrenciler için yararlı olduğunu düşündükleri (%66.9) ve PDÖ'den memnun oldukları (%54.9) saptanmıştır⁹. Literatürde PDÖ uygulayan tıp fakültelerinde gerek eğitim yönlendiricisi gerekse öğrencilerin PDÖ'den memnun olup olmadıklarını inceleyen araştırmalarda da benzer sonuçlar bulunmuştur¹⁰⁻¹².

2008-2009 eğitim döneminde eğitim programını geliştirme çalışmaları dahilinde uygulanacak olan Özel Çalışma Modülleri ile PDÖ programının desteklenmesi planlanmaktadır.

KAYNAKLAR

1. *Delisle R. How to use Problem-Based Learning in the Classroom. Association for Supervision & Curriculum Development. 1997.*
2. *Walton H. A Global Strategy For Medical Education: Partners in Reform. Medical Education 1993;27:394-398.*
3. *Hamad B. What is Community-Based Education? Evolution, Definition and Rationale. Handbook of Community-Based Education: Theory And Practices, 1994.*
4. *Dolmans D, Gijsselaers W, Moust J, Grave W, Wolfhagen I, Vleuten C. Trends in Research on the Tutor in Problem-Based Learning: Conclusions and Implications for Educational Practice and Research. Medical Teacher 2002;24:173-180.*
5. *Elliott M. Are We Going in the Right Direction? A Survey of The Undergraduate Medical Education in Canada, Australia and the United Kingdom From a General Practice Perspective. Medical Teacher 1999;21:53-60.*
6. *Terzi C, Saçaklıoğlu F, Sayek İ. 2020 Yılında Türkiye’de Tıp eğitimi. Türk Tabipler Birliği Yayını, Ankara, 2002.*
7. *Sayek İ, Kiper N, Odabaşı O. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Raporu 2008. Türk Tabipleri Birliği Yayını, Ankara, 2008.*
8. *Gürpınar E, Şenol Y, Alimoğlu M, Türkay M, Mamaklı S, Aktekin M. Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin PDÖ Geri Bildirimleri. V. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi, İzmir, 6-9 Mayıs 2008.*
9. *Gürpınar E, Karşlı B, Aktekin M. Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesinde PDÖ’de Görev Alan Eğitim Yönlendiricilerinin PDÖ Hakkındaki Görüşleri. V. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresi, İzmir, 6-9 Mayıs 2008.*
10. *Vernon DT. Attitudes and opinions of faculty tutors about problem-based learning. Academic Medicine 1995, 70(3):216-223.*
11. *Khoo HE, Chhem RK, Gwee MC, Balasubramaniam P. Introduction of problem-based learning in a traditional medical curriculum in Singapore--students' and tutors' perspectives. Annual Academic Medicine Singapore. 2001 30(4):371-4.*
12. *O’Neill PA, Morris J, Baxter CM. Evaluation of an integrated curriculum using problem-based learning in a clinical environment: the Manchester experience. Medical Education 2000 34(3):222-30.*